

KRISTŮV IMPULS JAKO REÁLNÝ ŽIVOT (první přednáška)

Anthroposoficky orientovaná duchovní věda spočívá, jak jsme často zdůrazňovali, na okultní vědě, která nás obeznamuje se silami různých časových epoch, dává nám poznat tyto síly také v našich kratších kulturních obdobích. Musíme spolu také mluvit o těchto vnitřních silách naší vlastní doby, aby se úkoly duchovní vědy staly patrné tak, jak je lze chápat ze základů našeho života; na základě okultního bádání můžeme potom zařizovat svůj život v souladu s jeho velkými cíli.

Abychom hovořili o okultních směrech doby, bude dobře, navážeme-li na to, co nás ze zdrojů vyššího okultního bádání může přivést k tomu, co se také v naší době děje v nadsmyslovém světě. V úvodu se kromě toho musíme zorientovat i v tom, co máme sami v přítomnosti před sebou, přičemž nepůjdeme do podrobností, ale budeme pouze všeobecně charakterizovat. Vždyť o mnohém se dá nezaujatě hovořit pouze na anthroposofických shromážděních, neboť naše doba je dobou dogmatiky, abstrakce. Přitom je pozoruhodné, že tento její základní charakter se v exotemím životě chápe nesprávně a věří se, že se myslí a jedná bez dogmat, ačkoli se hluboce vězí v dogmatech. Myslí se, že se směřuje k realitě, přestože se bloudí v nejpustších abstrakcích. Proto je prospěšné anthroposoficky orientovanou duchovní vědu s jejími reálnými věcmi šířit v širších kruzích společnosti, aby se umožnilo chápání naší doby, ale pravděpodobně bude ještě delší dobu trvat, než se zevní svět bude chtít vyvinout k hlubšímu pochopení. Jak velmi je naše civilizace zaujatá dogmaty a abstrakcemi, poznáme teprve tehdy, jestliže ji pozorujeme nikoli z takových abstraktních hledisek, nýbrž skutečně živým způsobem. Objeví se nám potom směr myšlení, jehož charakter spočívá v postavení si hotových dogmat a v tom, že požaduje, aby se jich osvěcovaný člověk přidržoval; přitom však věřil, že se chová ryze kriticky. Něco takového vykazuje tak zvané monistické hnutí, které se ale jako monistické označuje nesprávně. Svě hlavní vyznání bere z moderní přírodovědy a sice z oné, která chce v určitém smyslu své poznatky čerpat z ryze vnějších, do očí bijících metod. Kdyby tato přírodověda zůstala na svém vlastním pracovním poli, mohla by vykonat mnoho velmi významného; místo toho vytváří nové náboženství. Vezmou se skutečnosti materialistické přírodovědy a z toho se kují abstraktní dogmata. A každý kdo se domnívá, že stojí na výši, protože přísahá

dogmata, potom věří, že ostatní zůstali za ním daleko pozadu. Zcela bez povšimnutí zůstává celý lidský individuální život a usiluje se pouze o to, aby byla hlava zaplněna tím, nač se dívá zevní názor jako na dogmata, a považuje se za nejpodstatnější to, co vyplývá z abstraktnosti. Z toho potom vznikají sekty přívrženců různých nauk, směrnic, principů, dogmat - kteří potom tato dogmata zastupují jako hlavní věc.

V protikladu k tomu má stát to, co se rozumí anthroposoficky orientovaným spirituálním hnutím. U toho nejde o to uznávat souhrn článků víry, nýbrž stavět do popředí hodnotu lidské individuality.

Anthroposoficky orientovaná duchovní věda vede k sociálnímu životu, který spočívá na lidské vzájemnosti, založené na důvěře, kterou jedna osobnost vkládá do druhé. Mají a budou se zde nacházet lidé, kteří si vzájemně důvěřují. A při společných záležitostech by se mělo říkat: „Ty jsi ten správný člověk, nikoli proto, že jdeš za tou nebo onou zásadou, ale že můžeš to nebo ono vykonat a vlastní činností nerušíš kruhy druhých.“ - Nic by nebylo horšího než to, kdyby se v anthroposofickém životě rozmohly zlozvyky moderního utváření sekt. Nemáme následovat druhého jen proto, že se s ním naprosto shodujeme, nýbrž máme sobě a druhému v každém případě vyhradit také ještě svobodu a pohyblivost, a tak s tímto pojetím individualit působit v anthroposofickém hnutí výchovně. Naše doba má pro to nepatrné porozumění. Usiluje o to, co je všeobecně zjištěno. Někdo považuje za správné to, pro co je druhý považován za hloupého a zpátečníka. Toho se však musí anthroposofické hnutí zříci. Kdyby takové smýšlení nebylo zevně v materialistickém světě rozšířeno, potom by se usilovalo samo od sebe o to, aby lidské individuality byly chápány v našem smyslu a potom by se brzy objevila vědecká spiritualita, která by musela vést k duchu přiměřenému tomuto pojetí světa. Ale lidé ustrnuli v dogmatech a proto k tomu nemohou dospět.

Kdo se ve shromážděních monistů začne zabývat poučkami, které se tam vyznávají, mohl by při přesnějším přístupu ke stavu věcí brzy nahlédnout, že všechny tam přednášené zásady a dogmata nijak nespočívají na názorech a výsledcích dnešní vědy, nýbrž na názorech a výsledcích z doby před patnácti až dvaceti lety. Tak například osobnost uznávaná v moderním vědeckém směru řekla nedávno na shromáždění přírodovědců v Královci: „Fyzikální skutečnosti nutí ke zcela určitému směru. Dříve se stále mluvilo o éteru, který by se měl v naší hmotě a zevně šířit, a předpokládal se bez jinak známých materiálních věd. To však postupně přece jen naráželo na oprávněné pochybnosti; tudíž se musíme nyní otázat, co má fyzik předpokládat místo tohoto éteru?“ - Odpověď zněla: „Ryze matematické útvary, Hertzovy a Maxwellovy rovnice, pojmové a ideové

formule.“ Podle nich se šíří světlo v prostoru nikoli prostřednictvím éterových záchvěvů; tak přemáhá materiální prostor jako vakuum ve smyslu naznačených rovnic, tedy aniž by o tom bylo ponětí, takže podle toho se šíří světlo vázáno na pojmy a ideje. - Zcela vážně by se mohlo stát, že někdo, kdo by v monistickém shromáždění poukázal na takové hypotézy nejnovější vědy, by byl považován za popletu z řad anthroposofů, který pronáší nesmysl - předpokládat myšlenky jako nositele světla. Ale něco takového přednesl uznávaný zástupce přírodovědy Max Plaňek z Berlína, jako svůj vědecký názor. Kdyby tedy monisté chtěli kráčet dál s vědou, tu by museli také přijmout názor zastupovaný vůdčími muži. Protože tomu tak není, bude monistické náboženství možné jen tehdy, jestliže jeho přívrženci budou věřit tomu, že stojí na vědecké půdě, ale přitom nebudou vědět, že jejich domněnky jsou už dávno překonané. Pouze výsledky tak zvaného intelektuálního bádání s jeho světovým názorem, nebo z něho odvozených nepředpojatých dogmat udržují monisticky smýšlející lidi pohromadě. Naproti tomu se anthroposof přidržuje skutečností, vůči nimž se nikdo nemůže stát nesvobodným, čímž nemůže vzniknout sekta a každá individualita zůstává svobodnou.

Anthroposoficky orientované spirituální hnutí má důležitý vývojový moment při sebevýchově, jaký se sotva v přítomnosti vyskytne. Anthroposoficky orientované spirituální hnutí musí jen samo sobě správně rozumět a vědět, že spočívá na základech, které se dají najít pouze v něm, ale nikdy mimo ně.

To se dá poznat ze skutečnosti života. Mnozí zastupují názor, aby se to, co nabízí anthroposoficky orientovaná duchovní věda, vpravilo do filosofických forem, po způsobu oficiální vědy, aby se tím duchovní věda přiblížila také oficiálním zástupcům a přívržencům. To se ale nedá dodržet, protože je nemožné uzavírat nějaké kompromisy mezi okultním proudem duchovní vědy a jiným hnutím, které jako například monisté vychází z charakteristických základních názorů naší doby, tedy vězí ve zcela jiné půdě. I formou kompromisů mezi oběma je to nemožné. Spíše se musí vyzkoušet nový přístup ke vzdělání dané doby. Vždyť ti druzí nemohou rozumět svým vlastním základním skutečností, nemohou šije vysvětlit, posoudit o jeden den dál; chybí jim odvaha, aby vyvodili důsledky z toho, co se dostavuje v těchto skutečnostech. Ve všem, také ve vědeckém vytváření sekt, spatřujeme při bližším zkoumání polovičatost, kterou musí duchovní věda prohlédat, neboť ví, že poloviční pravda nebo pravda ze tří čtvrtin je horší než úplný omyl, protože svádí na scestí zevní svět, který je neschopen dostatečného úsudku. Avšak anthroposof musí přistupovat až k podstatě spirituálního hnutí, musí porozumět vnějším materialistickým,

tón udávajícím hnutím, protože v něm také někdy nutkají skutečnosti k vyžití spirituálních pravd, — jež se ale takto vyvíjejí jen nedokonale.

Lékařský přírodovědecký směr, který se vážně zabývá tělesným bádáním, nemůže opomíjet oblasti, pojmy a výsledky okultního zkoumání. Poučný příklad pro obtíže, které se při tom vyskytují, nabízí psychoanalýza Sigmunda Freuda ve Vídni, která se hodně a stále ještě velmi šíří. Zpočátku se zabývala duševním životem, takže se zkoušelo u duševně nebo tělesně nemocných zkoumat určité duševní příčiny v duševním životě, například v dávně zapomenutém mládí, protože se jako správné cítilo, že i to nevědomé, co takto zůstalo, má stálou důležitost pro pozdější život. Duchaplný medikus této školy, Dr. Breuer, zkoušel přivést nemocné do hypnotického stavu, v němž se mu vyzpovídali, aby tak prozkoumal hlubiny jejich duše. Všichni víte, že velikou úlevou je již to, jestliže vyslovíte to, co vás tísní. Vlivem takových hypnotických vyznání již často došlo k vyléčení nebo se podstatně připravilo. Freud dociloval často jen obratně položenými otázkami stejných výsledků bez hypnózy. Mimoto shledal, že takové namnoze nevědomé případy se prozrazují ve snění, a z toho potom vznikl jakýsi druh vykládání snů psychoanalytické školy. Kdyby nyní někdo chtěl říci — zde je příznivá příležitost zjednat kompromis mezi duchovní vědou a tím, co z těchto snah vyplynulo - potom může být takový názor opět označen jako klamný, protože přes zde nalezenou čtvrtinovou pravdu brzy zjistíme, že vylíčený směr vede do nejpustších omylů a bylo by lépe setrvat u ryze materialistických výkladů. Správně chápaná duchovní věda musí něco takového odmítat. To má svůj hluboký význam v tom, že názory o snovém životě duše a z toho odvozené teorie jsou ponořeny do hrubých, do očí bijících představ, a tudíž chybí možnost, s níž by bylo lze se z tohoto podkladu vyškolit ke spirituální pravdě. Neboť k tomu potřebujeme to, co duchovní věda nabízí jako spirituální základy, jinak tápeme v temných hypotézách a teoriích a vykládáme je materialisticky. To se také projevilo u Freudovy školy. Dospěla k symbolice snu, ale vpracovala potom do ní představy materialistického věku; správné pojetí sice razili Schubert a Volkelt v Lipsku, ale nemohlo se v něm pokračovat. Sen se vykládal symbolikou sexuálního života, protože naše doba není schopná seznat, že tato oblast je nejnižším projevem nespočetných světů, které svým duchovním významem zdaleka převyšují náš svět. Tím se z toho dělá záležitost, která dodává celé jedné oblasti bádání nepatřičné aroma zavádějící k nejtěžším bludům. Duchovní věda může tudíž o Freudově škole říci: „Výsledky jejího bádání je nutno odmítat, protože jsou diletantské; necht' se nejprve důkladně obeznámí s duchovním bádáním, potom její pravdy přinesou zcela jiné výsledky zkoumání. Potom se začne uznávat, že naše doba je dobou

intelektuality, dobou dogmat, která se žene do pustého chaosu pudů a vášní a má zalíbení pouze v tom intelektuálním a abstraktním.“

Tak na příkladu freudovské školy vidíme, jak je nám vlivem nejpustšího materialismu jedna oblast duševního života stavěna do falešného světla a stahována dolů tím, že všechny jevy, které se tam vyskytují, chce odvozovat ze sexuální oblasti jako předpis, o němž by se také dalo říci, že vzniká z osobní záliby badatelů, jíž si ani nemusejí být vědomi, a která se přesto navíc ještě projevuje jako profesní diletantismus.

Musíme v sobě cítit nutnost, že duchovní bádání musí odmítat poloviční a čtvrtinové pravdy, a přijímat pouze takové, které může zastupovat ze svých základů, neboť vidíme, že duchovní věda může dávat sílu, pracovat ze sebe samé. Chtěl bych zdůraznit, že moje první knihy nevyrostly z teosofie, ale nezúčastněným se zdá zvláštní ta okolnost, že jsem se přesto stal později teosofem. To je ale krátkozraký, malicherný názor. Jedno mají tyto knihy přece: že přes svůj přísně vědecký ráz se nepouštějí do toho, na co se jinak pohlíží jako na oficiální vědu; nepropadají způsobu, z něhož se usuzuje, že je možno všechno obsáhle, univerzálně definovat.

Duchovní věda má čerpat bohatý život ze základů okultních zdrojů, nepřístupovat na kompromisy a projevovat odvahu, která chybí v oblastech ležících mimo ni. Kdo v tomto smyslu nechce připustit vůbec žádné kompromisy, nabude pověsti nedostatečnosti u těch, kteří vždy požadují, aby se ustupovalo, ale sami to nedělají. Naproti tomu stojí duchovní věda ve světě jako na sobě pevně založené spirituální hnutí; jeho stoupenci si musí tuto skutečnost stále uvědomovat, a v ní poznávat živoucí podstatu tohoto spirituálního hnutí. Občas se stává, že lidé přicházejí k duchovní vědě se speciálními zájmy, ale v duchovním smyslu a při duchovním bádání nejde o speciální zájmy. Tyto necht' sleduje každý sám pro sebe; a neměl by požadovat, aby ho v tom duchovní věda následovala. Musí proniknout do našich celkových kulturních poměrů a musí mít odvahu svůj životní úkol důsledně uskutečňovat ve věku, který je právem nazýván intelektuálním a stíckým.

Avšak nedomnívejme se, že tato intelektualita musí stejným způsobem rozhodovat ve spirituálním životě, zde musíme vycházet ze skutečností, které byly zjištěny jasnozřivou cestou. Shledáme potom tři základní prvky duševního života. Za prvé život představ a pojmů, intelektuality, která se zpočátku vyjadřuje pouze ve vnímání. Když tuto intelektualitu pozorujeme samu pro sebe, ukáže se, že je v nejširším smyslu vázána na smyslový svět, z kterého člověk abstrahuje svoje představy. Tyto představy samy jsou ovšem nadsmyslové. Již ze souvislosti života představ a postřehů vyplývá, že to první souvisí s fyzickou úrovní. Zabýváme-li se obtížnými představami,

mnoho přemýšlíme a tím se dostavuje únava, potom také dobře spíme, za předpokladu, že se na naši činnosti podílí pouze život představ, nikoli citový život. Chápeme tudíž, jak bylo řečeno, že život představ je nadmyslový pochod související tedy s následujícím elementem, s astrálním světem. Tedy z astrální úrovně proudí síly, které v lidské duši život představ probouzejí a udržují.

Druhý prvek utvářejí citová hnutí, která prostupují naši duši jako libost, nelibost, radost, bolest, starost, láska, odpor a tak dále. Těsně a intimně souvisí s naším, já“ jako hnutí představ a citů a olupují nás o spánek, protože nám s tímto neklidem citů nedovolí vniknout do astrální úrovně. Chápeme tedy, že tím jsme ve spojení s nižším dévachanem, který nepřijímá naše citová hnutí, nejsou-li čistá; odmítá je tedy vzhledem k oné části astrálního světa, kterou musíme počítat k nižšímu dévachanu.

Třetí prvek shledáváme v mravnosti, v impulsech vůle. Při usínání se těší blažené chvíli ten, jenž při svém pohledu na den může zpětně pohlížet na dobré činy. Těší se stavu, o němž může říci: „Kdyby přece jen bylo možné jej prodloužit, těšit se tak oživujícímu prvku, který by se šířil nad naším duševním životem jako oplodňující síla!“ - Z toho vyrozumíme, co vypovídá duchovní bádání: Volní impulsy poukazují na vyšší dévachan, který je vpustí pouze tehdy, když vycházejí z čisté vůle a hodí se do tohoto duchovního světa. Život představ a pojmů, naše intelektuálnost, tedy úzce souvisí s astrálním světem, náš citový život s nižším dévachanem a náš život volní s vyšším dévachanem.

K tomu přistupuje náš smyslový život představ na fyzické úrovni. Tyto čtyři prvky se vyvíjejí nepravidelně v lidské inkarnaci v různých kulturních obdobích.

Zabýváme-li se takovými okultními základy, vidíme, jak se v řecko-latinském věku vyžívá život představ, jak se Řek a Říman zcela přizpůsoboval fyzickému světu, kterého si tak vysoko cenil. Náš věk jako pátá kulturní epocha je obdobím myšlení, intelektuality. Tudíž kvetou abstraktní vědy. Nastávající šestý věk zachovává intelektuální život podobně, jako jsme si v pátém ponechali život představ; hlavně se projeví v duševním životě citových hnutí. Okolí se bude člověka zvláště dotýkat ze strany, která mu způsobuje slast a utrpení, radost a bolest, sympatie a antipatie v tom smyslu, jak to dnes může již pociťovat pouze okultista, který je schopen překonávat pouhou intelektuálnost tím, že určité souvislosti života bez dlouho trvajících logického zdůvodňování správným citem chápe a prohlédá. Okultista pociťuje nelibost při všem, co je nelogické, radost a duševní mír u toho, co je logické. Když však zastupuje něco, co beze všeho správně přehledně, potom to dnes musí nejprve delší dobu zdůvodňovat, aby byl pochopen.

Tak zvláště při čtení novin pocítuje okultista živou bolest, neboť právě v denním tisku najdeme často ztělesněnou nelogičnost. Přesto jej musíme číst - pokud možno si vybíráme - abychom neztratili vztah k okolí. Neděláme to tak, jako jeden profesor čínštiny, který svým kolegům velmi vzrušeně řekl: „Teď právě se dovídám-bylo to v roce 1870-71,-že 'Německo' je půl roku zapleteno do války s Francií, já čtu pouze čínské noviny.

V posledním poatlantském, tedy v sedmém období, vypěstuje se mravní smysl, tedy smysl pro volní impulsy. Tím nastane pozoruhodný pokrok. Okultní bádání, dokonce již dnešní bádání nám ukazuje, že někdo může být velmi chytrý a intelektuální, aniž by byl mravní. Intelektualita a mravnost jdou dnes vedle sebe. Postupně se ale dostaví zvláštní skutečnost, že chytrost bystrého člověka vlivem jeho nemorálnosti je usmrcována, takže skutečně ve vzdálené budoucnosti nemorální člověk musí být hloupý nebo stát se jím. Jdeme tedy vstříc mravnímu věku tím, že mravnost ve veškerém našem duševním životě a pozdější intelektualita se sjednotí.

Člověk má sice všechny právě jmenované čtyři prvky ve své duši, avšak převládající formou se uplatnilo především smyslové vnímání v řecko-latinské době; intelektualita přistupuje zesíleně v přítomnosti; v předposledním, šestém období, bude převládat citové hnutí, a v sedmém, posledním kulturním období mravnost, a sice takovým způsobem, o jakém dnes můžeme teprve jen snít. Její výskyt si ještě nemůžeme představovat tak, jak to činil Sokratés, který považoval ctnost za dosažitelnou usilovným studiem. Ale toto všechno se stane až v sedmém období skutečností, neboť již zřetelně pozorovatelné tendence v okultismu nám to prorocky předpovídají.

Celkový duchovní charakter našeho věku tvoří intelektualita, je však rozdíl v tom, jak se vyjadřuje v materialisticky myslícím věku a v duchovní vědě. Člověk svojí intelektualitou souvisí s astrální úrovní, ale uvědomuje si to - a může ji používat správně jen tehdy - bude-li jasnozřivý. Během dvacátého století začne být jasnozřivý stále rostoucí počet lidí. Pokrok potom spočívá pouze v tom, že lidé vyvíjejí zvýšenou intelektuální nejen pro sebe, nýbrž vnášejí ji také do astrálního světa. Vlivem takového intelektuálního jasnozření může a vystoupí v takovém smyslu pokročilým lidem étemě viditelný Kristus během příštích třech tisíciletí stále jasněji. Avšak v uplynulých letech, v nichž byl člověk převážně spojen s fyzickou úrovní, nemohl se Kristus zjevit jinak než ve fyzickém těle. V přítomném věku intelektuality může se zjevit jen v étemé podobě. K tomu chce duchovní věda připravovat lidi tak, aby v přirozeném vývoji zvolna vystupující jasnozřivých sil mohli správně poznávat a prožívat, takže nastávající polovina našeho intelektualisticky orientovaného věku bezpochyby bude zřít Krista jasnozřivě v jeho étemé podobě.

V období citových hnutí potom bude duše dále třibit jiné vztahy, aby jí bylo umožněno vědomě se dostat do nižšího dévachanického světa. Určitému počtu lidí se Kristus projeví v nižším dévachanickém světě ve světelné postavě jako znějící Slovo, vlévaje do citových oblastí lidí ze svého astrálního světelného těla ono Slovo, které již v prapočátku působilo v astrální podobě, jak to líčí Jan v úvodních slovech svého evangelia.

V mravním období bude určitý počet lidí Krista vnímat tak, jak se projevuje z vyššího dévachanu ve svém pravém „Já“, které všechna lidská „já“ převyšuje v nepochopitelné výši a v lesku všeho, co může člověku i potom odevzdávat nejvyšší možné mravní impulsy. Tak tedy souvisí působení jednotlivých kulturních období s duší. Z vysokých a vždy vyšších světů budou do lidí proudit a působit síly. Podivuhodné je přece již vnímání ve fyzickém světě, ještě více jako svrchovaná vyvinutá intelektualita, a tím vytvořená souvislost s astrálním světem, a ve vyšším smyslu citová hnutí a mravnost v souvislosti se světem dévachanu.

Při logickém promýšlení bude takto vyložený vývoj také logicky vnímán, protože život to vždy a všude potvrzuje. Anthroposof jde takovému vývoji vědomě vstříc, nejen ve velkých obrysech a všeobecných pravdách, ale také v jednotlivých zvláštích vývoje lidstva. Ve výstřelcích okolí silně vystupuje intelektuální prvek ve svém úsilí o vytváření dogmat, avšak v poznání ducha se má intelektualita zduchovnit tak, aby mohla pochopit vyšší výsledky okultního bádání. Dá se to blíže označit tím, že v řecko- latinské době před nás vstupuje jako mystérium Golgoty ve fyzické formě to, co se potom dále rozvíjelo, aby ve svém působení na lidskou duši jako impuls vedlo lidstvo výš. Především je nutné, aby člověk pochopil, co tento Kristův impuls znamená pro náš svět. Musí se poukázat na to, že tento Kristův impuls je reálným životem, který proudí na lidstvo, že Kristus nepřinesl světu žádnou nauku, žádnou teorii, nýbrž impuls nového života. Jednou k tomu vážně přihlédneme.

Člověk se od doby Saturnu skrze sluneční a měsíční doby vyvíjel ve svém fyzickém, étemém a astrálním těle. „Já“ mohlo teprve na Zemi vstoupit do dostatečně připraveného těla a tam se dále rozvíjet za podpůrných vlivů Kristových impulsů, protože Kristus pro nás lidi je makrokosmicky tím, čím je naše „já“ mikrokosmicky. Čtyři principy makrokosmu slojí v mnohonásobném vztahu k našim čtyřem dolním principům, včetně k nej významnějšímu z nich, k našemu „já“. V našem období již zazařují také vyšší lidské principy dovnitř našeho vývoje. „Duchovní já“, „životní duch“ a „duchovní člověk“ jsou v nás vyvíjeny makrokosmickými principy. Nikoli čtvrtým makrokosmickým principem, ale tím, že bytostí, které samy pro sebe nemají žádný kosmický, nýbrž pouze mikrokosmický význam, v lidstvu

:

působí výslovně jako učitelé, protože pokročily o jeden nebo více principů dále než samotní lidé. Naproti tomu je Kristus makrokosmickou bytostí stojící na čtvrtém stupni svého makrokosmického vývoje, jako člověk mikrokosmicky stojící na čtvrtém.

Tak tedy musíme makrokosmické a mikrokosmické principy od sebe oddělovat, ale musí nám být jasné, že makrokosmicky první čtyři principy přirozeně všechny v sobě obsahují mikrokosmické principy vyšším způsobem. Mikrokosmické bytosti působí jako učitelé a snaží se lidi vést kupředu svojí naukou. Naproti tomu Kristus, působící jako makrokosmická realita, není učitelem jako jiní učitelé, nýbrž spojil se se Zemí jako realita, jako síla, jako život.

Největší učitelé po sobě následujících dob jsou tak zvaní bódhisattvové, kteří již v předkřesťanské době poukazovali na Krista jako na realitu; a téhož Krista v křesťanství označovali opět jako právě takovou realitu, která se nyní spojila se Zemí. Před pozemsko-fyzickým životem Krista a po něm působí tedy bódhisattvové. Tak například ten, který se narodil 550 let před Kristem jako královský syn v Indii, po dvacet devět let žil a učil jako bódhisattva, postoupil k hodnosti buddhy. Tím se stal takovou individualitou, která se už neměla objevit v těle na Zemi, nýbrž působila dolů z duchovního světa. Tento bódhisattva měl následníka ve stejné minutě, kdy se stal buddhou, a tento nový bódhisattva má lidstvo uvést do pochopení podstaty Kristova impulsu. To se stalo již před objevením se Krista na Zemi, neboť kolem roku 105 před narozením Krista žil v Palestině muž, dodnes osočovaný rabínskou literaturou, Ješu ben Pandira, na kterého pohlížíme jako na tohoto bódhisattvu. Ježíš Nazaretský se hlavně liší od něho tím, že ve třiceti letech při křtu v Jordánu se stal nositelem Kristovy bytosti.

Ješu ben Pandira připravoval hlavně nauku esenských. Jako jeden z jeho žáků byl hlavně jmenován nějaký Matyáš, který rovněž jako on poukazoval na mystérium Golgoty. Ješu ben Pandira byl svými odpůrci kamenován a potom jej, aby jím tím více opovrhovali, mrtvého pověsili na kříž. Je osobností, k jejímuž zjištění není ani třeba okultního bádání, protože je dostatečně líčena v rabínské literatuře, i když nesprávně nebo úmyslně zkresleným způsobem. Nesl v sobě individualitu nového bódhisattvy a stal se následovníkem Gautama Buddhy. Žákovo jméno Matyáš¹ se přeneslo na pozdější žáky a Matoušovo evangelium bylo zde již od prvního Matouše jako popis rituálů starých mystických knih. Jejich podstatný obsah se později odehrál s Kristem Ježíšem na fyzické úrovni, jako skutečnost dřívějších

---

¹ Matyáš byl žákem Ješu ben Pandiry. Viz: Rudolf Steiner: „Matoušovo evangelium“, 12 přednášek, Bern, září 1910, GA 123.

obrazu mystérií, zárodku pozdějších realit. Tak bylo Kristovo mystérium již prorocky předjímáno a obrazně se odehrávalo ve starých mysterijních ceremoniích, až se později jednorázově událo i na fyzické úrovni jako realita světového dění.

Bódhisattva, který kdysi žil jako Ješu ben Pandira, sestupuje stále znovu v lidském těle na naši Zemi a bude i nadále přicházet, aby plnil svůj zbývající úkol, své zvláštní poslání, které dnes ještě není proveditelné. I když jeho dovršení může také již být jasnozřivě předvídáno, přece ještě nemůže žádný hrtan vydat hlásky oné řeči, která bude vyslovována, když se tento bódhisattva stane buddhou. Může se tudíž shodně s orientálním okultismem říci: „Pět tisíc let po Gautama Buddhovi vystoupí následující bódhisattva k hodnosti buddhy, tedy zhruba po uplynutí dalších tří tisíc let.“ Má-li připravovat lidi zvláště na mravní věk, musí k tomu promlouvat řečí, která je chápána tak, že všechno, co nastávajícím buddhou potom bude vyslovováno, je prostupováno magickou silou dobra. Proto také orientální podání po tisíciletí předpovídá: Tento přicházející buddha, buddha Maitréja, bude nositelem dobra prostřednictvím slova. Bude potom moci lidem poskytovat nauku o tom, čím je Kristův impuls; v tomto věku se budou proudy Buddha a Krista stékat, a Kristovo mystérium se právě tím stane pochopitelným.

Rudolf

Steiner